

בלבבי

תשונה

הכנה
ליום הקדוש
יום הכיפורים

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 718.521.5231 USA

הכנה ליום הקדוש, יום הכיפורים

נמצאים בס"ד בעשרת ימי תשובה, רבותינו מלמדים אותנו שתשובה זה ר"ת של יסודי שורשי העבודה של האדם, תשובה ר"ת של חמשה פסוקים, ת' - תמים תהיה עם ה' אלוקיך, ש' - שויתי ה' לנגדי תמיד, ו' - ואהבת לרעך כמוך, ב' - בכל דרכיך דעהו, ה' - הצנע לכת עם אלוקיך.

ננסה להתבונן מעט להבין, זה לא חמשה פסוקים במקרה שהם הר"ת של תשובה, תשובה עניינה לחזור למקור, לחזור לשורש, לחזור להתחלה, וכל החמשה פסוקים הללו הם ה' פנים, ה' אופנים איך לחזור לשורש שהיה מתחילה. ננסה להעמיד בס"ד בקצרה את ה' החלקים הללו, לקחת את כל החמשה חלקים למעשה זה הרבה, אבל הבחירה נתונה ביד כל אחד ואחת לבחור לפחות אחד מהחלקים הללו ולהשתמש איתו בס"ד בימים הבאים עלינו לטובה.

חלק ראשון - ת - תמים תהיה עם ה' אלוקיך

החלק הראשון, ת' של תשובה, תמים תהיה עם ה' אלוקיך, כל אחד ואחת מאיתנו שנולדנו, היינו קטנים, תינוקות, היינו תמימים. לאחר מכן, סדר ברייתו של עולם, האדם גדל עוד מעט ועוד מעט, וככל שהוא גדל אז התמימות שלו הולכת ונקטנת, רואים זאת בחוש ברור מאד, כאשר הילד או הילדה תינוקות הם הרבה יותר תמימים או תמימות, כאשר לאט לאט האדם גדל הוא מכיר את העולם יותר בבירור, נחשף יותר למציאות של העולם שהיא רחוקה הרבה מאד בדר"כ מהתמימות, והנפש שלו לאט לאט מתאימה את עצמה למה שנמצא סביבותיו, הוא מצד יצירתו תמים, מצד מה שנמצא סביבותיו העולם מחוספס יותר, גס יותר, עכור יותר, רחוק מהתמימות. ילד בטבעו כמו שכל אחד רואה עושה מה שעושים סביבותיו, הוא רואה שאוכלים בצורה מסויימת, הוא מנסה לעשות כמותם, שותים בצורה מסויימת, הוא מנסה לעשות כמותם, מניעים את הידיים בצורה מסויימת, הוא מנסה לעשות כמותם. כך גם בעומק הפנימי של הנפש, הוא נולד תמים, אבל לאט לאט הם מתאימים את עצמם למה שנמצא סביב, התמימות הולכת ונעלמת וקונים לאט לאט את ההתאמה לחיות את חיי העולם. אבל התמימות הפנימית הזו היא התמימות הקדושה, עליה נאמר בעומק "תמים תהיה עם ה' אלוקיך". אילו מעיקרא לא היה לנו את אותה תמימות, היה קשה להשיג לקנות דבר שמעולם לא היה לנו, אבל הבורא עולם ברחמיו הרבים נטע מעיקרא אצל כל אחד ואחת מאיתנו את אותה תמימות ע"מ שנתגבר לא נצטרך לקנות תמימות מהתחלה, נצטרך לחזור למצב הראשון של אותה תמימות שהייתה קיימת בנו רק היא התכסתה ונעלמה, אבל אליבא דאמת היא נמצאת עמוק בתוך קומת האדם.

שבאים להעמיד את הימים הללו, ימים של כפרה ותשובה, הרי כל אחד ואחת מאיתנו מי שמעט יש לו נפש יהודית פתוחה, בוכה לפניו יתברך שמו בימים הללו, מי בוכה בדר"כ יותר, האדם המבוגר או התינוקות,

ברור שתינוקות בוכים יותר, כל אחד ואחד מאיתנו חוזר למעין מה שהוא היה תינוק, או תינוקות, ולכן הבכי מתעורר יותר, וטהר ליבנו לעבדך באמת, וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, הימים הללו הם ימים של לפני ה' תטהרו, נטהרים ואז חוזרים למקום היותר פשוט של התמים, של התינוק, תמים תהיה עם ה' אלוקיך. העבודה היא, להכיר שהתמימות הזו קיימת בתוכנו, ולתת לנפש לבכות באמת מתוך פשיטות ותמימות, לחזור לפחות פעם אחת בשנה למעין תינוק. על זה אמר דוד המלך ע"ה "כגמול עלי אמו" כתינוק שנמצא על אמו, זה המקום האמיתי שבו אנו צריכים להימצא בימים הבאים עלינו לטובה. לחזור למקום הפשוט, למקום התמים, על אף שכלפי העולם קשה לחיות כל הזמן בתמימות, זה נראה משונה, אבל מול הבורא עולם, מול העולם הפנימי, תמים תהיה עם ה' אלוקיך, לתת לנפש את המקום האמיתי שלה, את הדרור של הבכי של התינוק שעומד מול מציאות ה' יתברך ובוכה. אפשר להשתמש בכח הדמיון של הציור כיצד תינוק חבוק בידי אמו, כיצד התינוק באמת בוכה, וכיצד לאחר מכן אביו ואמו מנסים למלאות את בקשתו.

תחילת הימים הללו זה תקיעת שופר, ראש השנה, האחרית של הימים הללו זה יום הכיפורים. תקיעת שופר אומרת הגמ' זה קול של בכי, תינוק בשעה שהוא נולד הרי עדיין איננו יכול לדבר, אפי' לומר אבא או אמא, מה הוא כן יכול להשמיע, קול בכי בלבד, זה נקרא קול שופר, לשמוע קול שופר, עניינו של קול שופר, זה מי שנמצא במדרגת תינוק שיכול לבכות ולא יכול לדבר, זה תחילת הימים של ר"ה. והאחרית שלהם, יוה"כ, זהו זמן של בכי, אבל לא בכי של חורבן, זה שייך לחודש אב, זה בכי שנובע מחרטה על המעשים שכל אחד ואחת עשו שלא כהוגן, וכואב לנו. זה בכי שנובע מגעגועים, כתינוק שמתגעגע לאביו ואמו, הוא רואה את האמא יוצאת מהבית ומשאירה אותו עם מישהו אחר, אז הוא בוכה, זה הבכי ששייך לימים הללו.

א"כ האופן הראשון של העבודה הוא תמים תהיה עם ה' אלוקיך, לשבת בשקט, לחזור מעט למקום התמים יותר בנפשו של האדם, לחזור למקום הטהור שקיים בתוכנו, משם לפנות לבורא עולם, ולתת לבכי לנוע, להתפשט, לנבוע מהמעמקים האמיתיים של האדם, ולהרגיש שזה העומק של העבודה של הימים הללו, תמים תהיה עם ה' אלוקיך, לחיות עם אותה תמימות.

חלק שני - ש - שויתי ה' לנגדי תמיד

החלק השני, ש' של תשובה, שויתי ה' לנגדי תמיד. כידוע תחילת השלחן ערוך באורח חיים מתחיל בדברי הרמ"א בהג"ה שמביא שויתי ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול במעלות הצדיקים ההולכים לפני האלוקים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו בביתו דומה לישיבת האדם ותנועותיו שהוא נמצא בבית המלך, ולפני המלך. הרמ"א מדבר על כל השנה כולה, אבל לפחות בימים הללו. הימים הללו הרי נקראים כידוע כמ"ש הגמ' "דרשו ה' בהימצאו קראוהו בהיותו קרוב", זמן שמצד הזמן עצמו יש יותר קרבה אליו יתברך שמו, אפילו אם כל השנה כולה לחיות בשויתי ה' לנגדי תמיד זה גבוהה, וגבוהה הרבה, אבל בימים הללו, עשיית,

ולפחות ביום הכיפורים, לפני שעומדים ומתחילים להתפלל, מתפללים כל נדרי, מתפללים את הה' תפילות עד נעילה, תפילה כל מהותה הוא עומד לפני המלך, עומד לפניו יתברך שמו, אומר הרמח"ל כדבר איש אל רעהו. לפני שמתחילים את התפילות, בכל תפילה ותפילה של י"ח, מעריב שחרית מוסף מנחה ונעילה, לפני תחילת י"ח, לעמוד דקה, חצי דקה, כל אחד ואחת לפי כוחותיו וערכו, ולנסות ראשית להתבונן לפי מי אנחנו עומדים עכשיו לדבר, עם מי אנו עומדים לדבר. לפני מי הולכים לדבר זה שלב אחד, השלב השני הוא עם מי הולכים לדבר, והשלב השלישי היכן הוא נמצא. יש אדם שנמצא כאן בארץ ומדבר עם פלוני בארה"ב, הם גם מדברים, מדברים בטלפון אבל רחוקים במקום. שמדברים עם הקב"ה "מלא כל הארץ כבודו", כדבר איש אל רעהו, בעומק הקב"ה נמצא כאן לפנינו ועמו אנחנו מדברים, אין לו גוף ואין לו דמות הגוף, אבל מציאותו יתברך שמו מתמדת ונמצאת ועמו אנחנו משוחחים ומדברים. בודאי שמי שיכול להמשיך זאת לכל השנה כולה, תפלה אחת ביום לפני שמתפללים לחשוב דקה, חצי דקה, עם מי מדברים, ולהתיישב עם אותו דבריו אשריו וטוב לו. אבל אפילו אם לכל השנה כולה זה ימשיך למחצה, לשליש ולרביע, לפחות בימים הללו, ולפחות ביוה"כ, חמש פעמים של תפילה שאנו מתפללים, כמו שהזכר, לפני כל תחילת תפילת י"ח לעמוד דקה, חצי דקה, ולהתבונן. מי שעוד יותר מסוגל, אפשר לעצור באמצע תפילת י"ח מידי פעם ולחזור למחשבה האמיתית והברורה שהיא תכלית היצירה, להתבונן עם מי אנו מדברים עכשיו, והיכן הוא נמצא. פעמים הרבה שנכנסים לתוך המהלך של תפילת י"ח, פעמים הרי המחשבות הולכות רחוק מאד, הולכות למקומות שונים ומשונים ומסיחים דעת מהתפלה, ואפי' אם נמצאים בתוך התפלה פעמים שקועים במה שרוצים, אבל שוכחים עם מי מדברים ולפני מי מדברים, שהוא נמצא כאן. חלק מהקומה של תשובה זה שויתי ה' לנגדי תמיד, לחיות במדרגה של תמיד, קבוע, זו מעלת הצדיקים, כלשון הגר"א, זה "כל" מעלת הצדיקים. אבל אם אין לנו את כל מעלת הצדיקים, לפחות שיהיה בבחינת מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, ואומרים רבותינו כידוע מתי יגיעו מלשון של נגיעה, לפחות ניגע באותה מדרגה ואותו אופן. מי שזוכה לתשובה שלמה, אז כל השנה כולה הוא יכול לחיות שם, אבל לפחות שבימים הללו מדרגת התשובה תביא את האדם לשויתי ה' לנגדי תמיד לכמה רגעים בכל היום כולו.

אבל יתר על כן, מסיימים נעילה, הרגע האחרון של תפילת נעילה, עומדים רגע אחד לפני סופו של יום, עם איזו מחשבה עוזבים את היום, עוזבים את היום פעם אחת בשנה שהקב"ה נתן לנו, עם איזו מחשבה עוזבים את תפילת נעילה. כמובן שיש לזה כמה צורות, ואנו מעמידים צורה אחת מעשית מאד, הרגע האחרון של תפילת נעילה אומרים לשנה הבאה בירושלים הבנויה, רגע אחד של מחשבה, עשרים שניות, שלושים שניות, איש לפי עניינו, לחשוב שניה אחת, מה היה כל המהות של היום, לעמוד לפניו יתברך שמו בלי מחיצות, בלי עוונות, להעמיד את הנפש רגע אחד שעומדים אצל ה' יתברך ואצלו אנחנו נמצאים ועמו שוחחנו, כמה זה ימשיך לכל השנה כולה, כל אחד ואחת לפי ערכו כמה שהוא יכול להמשיך, אבל שהמחשבה האחרונה של היום שממנה נפטרים לכל השנה כולה, יוצאים מיוה"כ לכל השנה כולה, מחשבה פשוטה ואמיתית, מי שיזכה יותר היא תהיה גם חושית יותר, אבל המחשבה הפשוטה ביותר שיהודי צריך לחשוב, שהוא עומד

לפניו יתברך שמו, איתו הוא דיבר כל היום, ואם הוא יזכה, גם למשך השנה יהיה עוד רגעים כאלה, כמה שיהיו שיהיו, אבל שיהיו עוד רגעים כאלו.

מי שנכנס כך ליוה"כ בתפילת מעריב, ויוצא מיוה"כ ברגע האחרון של יוה"כ עם המחשבה הזו, משהו יותר מרומם למשך השנה בס"ד יהיה. כמה? כמובן שיש בחירה לכל השנה כולה. אבל אם זו צורת הכניסה ליוה"כ, וזו צורת היציאה בסוף היום בנעילה מיוה"כ, אז הנפש מקבלת פנים עמוקות יותר, אמת טהורה יותר, וטהרתם לפני ה' אלוהיך, לפני ה' תטהרו, חיים באופן היותר נכון. כל אחד ואחת לפי ערכו בודאי ובהכרח שיצור השפעה מסויימת לקומת הנפש. זהו החלק השני.

החלק השלישי - ו - ואהבת לרעך כמוך

החלק השלישי, ו' של תשובה ואהבת לרעך כמוך, כל תחילת יוה"כ הרי אנו אומרים "על דעת המקום ועל דעת הקהל, בישיבה של מעלה ובישיבה של מטה, אנו מתירים להתפלל עם העבריינים" כל השנה כולה אין היתר להתפלל עם אותם עבריינים, אבל שמגיע יוה"כ, יום אחד בשנה, שאפילו נדחי עמו ישראל רובם ככולם מגיעים לתפילה, ביום הזה אנו אומרים מתירים להתפלל עם העבריינים. אבל להבין אמיתי יותר, זה לא רק שבית הכנסת מתמלא בעוד אנשים שכל השנה כולה הרבה פחות מגיעים, מה שמקבץ ביוה"כ את כולם זה מחמת שמתגלה ואהבת לרעך כמוך שייכול לצרף באמת את כולם. יוה"כ זה היום היחיד בשנה שמתאספים בו עוד בני אדם ועוד בני"א שכל השנה כולה נמצאים בחוץ, למחצה שלישי ולרביעי, אבל מגיע יוה"כ, אפילו אלו שרחוקים כל השנה, ברובם בס"ד מגיעים, זו לא הנהגה מעשית רק, אלא הלב הפועם שבהם, פועם ומחפש כפרה ממנו יתברך שמו, אבל זה מול הקב"ה. אבל שהם מתאספים בבית הכנסת, הם מתאספים עם הכנסת ישראל, עם הציבור שיושב בבית כנסת. הצירוף הזה הוא לא במקרה שהם צריכים לדבר עם הקב"ה, רק שזה נעשה עם הדיבור בבית הכנסת, אלא הצירוף הזה נעשה מהאור האמיתי שיורד ביוה"כ, חלק מהתשובה, ו' של התשובה, ואהבת לרעך כמוך, ביוה"כ מתגלה, אמר ר' עקיבא לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם, אביכם שבשמים, מה מקווה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל, זה אמר ר' עקיבא, וזה אותו ר' עקיבא שאומר זה כלל גדול בתורה ואהבת לרעך כמוך, זה לא שני מימרות של ר' עקיבא, זו אותה מימרה, יוה"כ הפנימיות שלו זה החיבור של האדם לקב"ה, לפי ה' תטהרו, שויתי ה' לנגדי תמיד, אבל יוה"כ הוא חיבור של בן אדם לחבירו, ולכן אין יוה"כ מכפר עד שירצה את חבירו, כי המהות של יוה"כ הוא צירוף של בן אדם למקום אבל גם צירוף של בן אדם לחבירו. יוה"כ מחד הוא זמן שמבקשים סליחה מחילה וכפרה מהקב"ה, זה בן אדם למקום, אבל הוא הזמן שכל כנסת ישראל נוהגים הרי לבקש מחילה וסליחה אחד מרעהו, לא רק בכדי שמול הקב"ה יהיה סליחה ומחילה, אלא זהו מפני שביום הכיפורים יש אור גדול של אהבת הבריות, של ואהבת לרעך כמוך. ולכן הנפשות מבקשות אחת

מהשניה מחילה סליחה וכפרה, מפני שבעומק כולם מרגישים, אפילו אם האדם בשכל פחות מרגיש, אבל מזליה חזי, הפנימיות שלו חשה את האמת שזמן של יוה"כ הוא צירוף של כל הכנסת ישראל.

ניתן דוגמא פשוטה למעשה, נמצאים בס"ד בבית הכנסת ביום כיפור, יש מקומות, כל אחד ואחת פעמים רבים מנסה לדאוג לעצמו למקום הכי טוב שיכול להיות, גם בזמן שהוא עומד לפניו יתברך שמו ביום הכי קדוש ועליון שיכול להיות, לחשוב דבר על עצמו? ש"לי" יהיה את המקום הכי נח בצורה הכי הטובה, או פן שמא ואולי אפשר לחפש היכן ביוה"כ יש ואהבת לרעך כמוך, לדאוג למישהו אחר לפני. אם יש מישהו או מישהי אחרת שצריכה עזרה, פעמים זה עם תינוקות, פעמים בנקודה אחרת, בודאי שיש כאן שיקול דעת עמוק, מחד אנחנו רוצים ורוצות להתפלל, אבל מאידך יש אופן של בן אדם לחבירו. למעשה, שיהיה לפחות נקודה אחת ביום שאני נותן על חשבון הגשמיות אבל גם על חשבון הרוחניות, לא את כל הרוחניות של כל היום, בשום פנים ואופן לא, אבל נקודה אחת של רוחניות ביום שמתוך אהבת הבריות אנחנו נותנים זאת לזולתנו. לא רק לבקש סליחה שאני דואג לעצמי שלי יהיה סליחה ומחילה.

נקודה נוספת, אנחנו אומרים בתפילה זכה, וראוי להשתדל לומר זאת כמו שהביא המשנה ברורה, שהריני מוחל וסולח ופשע כנגדי בין בגלגול זה בין בגלגולים אחרים, חוץ מהדברים שאין חובה לסלוח עליהם כמו שהביאו הפסוקים, אבל חוץ מזה, באמת לסלוח מעומקא דליבא לכל אחד ואחד מישראל, לא רק מפני שמידה כנגד מידה שאם אני יסלח אז יסלחו לי, זה אמת, אלא באמת למחול לכל אחד ואחת מהכנסת ישראל מתוך אהבת הבריות אמיתית שאני רוצה וחפץ שבאמת יהיה לו טוב, זה לא רק נוסח לומר אותו כדי לדאוג לעצמי שימחלו לי אז אני מוחל לכולם, במידה שאדם מודד כך מודדים לו, אם אני ימחל גם ימחלו לי, זה אמת, אבל זה צריך להיות הרבה יותר פנימי.

לפי שנכנס יוה"כ לעורר את הנפש לאהבת ישראל, האם אנחנו רוצים שכל הכנסת ישראל באמת יזכו לשנה טובה, לחתימה טובה, או שאנחנו חושבים רק שאני יזכה לחתימה טובה, שלי יהיה שנה טובה. שמעוררים קצת את הנפש ומתבוננים על הכנסת ישראל, וחפצים שלכולם יהיה טוב, אז הדבר הראשון, הרי אם מקפידים על בני אדם אחרים, ובפרט אם ההקפדה היא הקפדה אמיתית כי מישהו באמת פגע בי והרע לי, אבל אם אני באמת חפץ לא רק בטובתי אלא בטובתם של הכנסת ישראל, הרי שאני מנסה לפחות למחול בלב שלם, להגיע ללב שלם זה מדרגות, אבל לנסות למחול בלב שלם, בלב אמיתי, לכל אחד ואחת מהכנסת ישראל שפגע בי, באופן כזה שאני רוצה באמת שהוא יזכה בדיון, שהוא יזכה בדיון. מי שיכול ויכולה להוסיף להתפלל להדיא על בני אדם אחרים שיזכו בדיון, ומי שעוד טיפה יותר זך, זוכר במשך השנה מי שפגע בו, ולהתפלל עליו שהוא יזכה בדיון, על אף שהוא נהג בו שלא כשורה.

כמובן, כל אחד ואחת צריכים לבדוק את מדרגת ליבם לפני שעושים זאת, רק אנחנו מנסים להעמיד כיוונים של דברים באופן מעשי. היסוד ברור עד למאד, יוה"כ חלקו הוא בין אדם למקום, אבל חלקו הוא בין אדם לחבירו, ואהבת לרעך כמוך, ו' של תשובה, והו' הזו של התשובה היא מיסודי היום, שהבן אדם לחבירו

ביוה"כ צריך להיות יותר גבוה, גם בהנהגה המעשית, אבל לא רק בהנהגה המעשית, אלא בעיקר שזה יבא מלב יותר טוב ומלב יותר טהור.

מי שיכול ויכולה לקבל קבלה פשוטה, לא ללכת לישון ולו לילה אחד לפני שעשינו טובה אחת אמיתית ליהודי, טובה אמיתית אחת. ואם עדיין לא עשינו, אפשר לעשות אותו בכל יום יום. יום שיהודי ויהודיה עובר בלי להטיב לזולתו, למה לו חיים, בשביל מה הוא חי באותו יום. הנפש החיים כותב בהקדמה שלו "כי זה כל האדם לא נברא אלא להועיל לאחריו", זה כל האדם לא נברא אלא להועיל לאחרים. לעשות זאת מהבוקר ועד הלילה כמדרכתו של אברהם אבינו, אשריו וטוב לו למי שזוכה, אבל לפחות שיהיה בכל יום למעשה, לא הולכים לישון לפני שעושים חשבון פשוט, האם הטבתי היום עם מישהו או לא, ואם לא, אז עכשיו מטיבים, אם זה שעה שאפשר להטיב בפועל - בשמחה רבה, ואם לא, מתפללים על מישהו, חושבים איך מחר יעשו לו טובה, אבל לראות שלא ללכת לישון לפני שיש באמת הטבה אחת אמיתית, זה להמשיך את האור של יום הכיפורים לכל השנה כולה. שואהבת לרעך כמוך שמתגלה ביוה"כ לא יהיה רק ליום אחד, על אף שביום הזה כולנו מנסים לחיות יותר מרומם ויותר גבוה, אבל שיהיה לזה המשך לכל השנה כולה, נקודה אחת למעשה בכל יום שלא הולכים לישון לפני שמטיבים לזולתי.

החלק הרביעי - ב' - בכל דרכיך דעהו

החלק הרביעי, ב' של תשובה, בכל דרכיך דעהו. סימן שלם יש באורח חיים, סימן רל"א שמאריך ב"בכל דרכיך דעהו". בלשון ברורה ופשוטה, אנו עושים המון מעשים במשך היום, כל אחד ואחת עושים מאות ואלפי מעשים במשך כל היום כולו, יש את החלקים הרוחניים שאנחנו עושים בכל יום, ויש את החלקים הגשמיים שעושים בכל יום. החלקים הרוחניים כתפילה וכדומה, והחלקים הגשמיים רבים הם עד למאד. בכל דרכיך דעהו עניינו שלא רק החלקים הרוחניים יהיו רוחניים, אלא שגם החלקים הגשמיים יהיה בהם צד מסויים של רוחניות. להפוך את כל המעשים הרוחניים לרוחניים זה המדרגה השלמה שנקראת "בכל דרכיך דעהו" בכל מה שאתה דורך פועל ועושה, "דעהו" תדע ותצטרף ותתחבר לבורא עולם. תפסת מרובה לא תפסת, תפסת מועט תפסת, בכל דרכיך דעהו, שיהיה לפחות משהו אחד במשך היום שהאדם חי חיי גשמיות אבל הוא מכוון בהם באמת לעבודת הבורא יתברך שמו.

ניתן את הדוגמא הפשוטה ששייכת ליוה"כ, "תשיעי בתשרי" כל האוכל בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי, טעמים רבים נאמרו בדברי רבותינו למעשה מה יחשוב האדם בשעה שהוא אוכל ביום התשיעי. יש מרבותינו שכתבו שראוי לאדם לאכול כפליים ביום תשיעי מה שהוא היה אוכל ביום העשירי שיאכל ביום התשיעי כפליים. אבל למעשה כל אחד ואחת מאיתנו מגיע יום התשיעי אוכלים בודאי, מקיימים את המצווה, ואוכלים גם יותר. מה חושבים בשעה שאוכלים ביום התשיעי, איזה מחשבה אמיתית, אנו נמצאים בערב יום כיפור בסעודה המפסקת, מה המחשבה שחושבים בשעה שאוכלים, עוסקים עכשיו

בדבר רוחני או עוסקים בדבר גשמי. בבפועל עוסקים בדבר גשמי, אוכלים סעודה, אבל זו סעודה של מצווה, סעודה המפסקת, יש פנים רבות למחשבות מה לחשוב, מחשבות אמת, אבל ננסה להעמיד פנים אחד. כל אחד ואחת מאיתנו בס"ד כמעט ללא יוצא מן הכלל יזכה לצום ביוה"כ, בכדי שנוכל לצום ביוה"כ אפשר גם לא לאכול בתשיעי או לאכול מעט, אבל נהיה מאד חלשים, אם אנחנו רוצים באמת שנוכל לכוון בתפילה, שיהיה כח במחשבה, שיהיה כח בלב, שיהיה כח בגוף לעמוד בתפילה, צריך שיהיה לאדם יותר כוחות, בשעה שהאדם אוכל ביום התשיעי, כתוב להדיא, אחד מהכוונות בדברי רבותינו, שיכוון שיהיה לו כח לצום ביום העשירי, אבל לשם מה יהיה לו כח לצום ביום העשירי, בכדי שירגיש יותר נח? בני אדם רגילים לברך אחד את השני בערב צומות, "שהיה לך צום קל", למה רוצים שהצום יהיה קל, שיהיה קצת פחות ייסורים? יש כבר כדורים, קפסולות, "קלי צום" שיהיה צום קל, לשם מה שיהיה צום קל. אבל מכוונים קצת יותר אמיתי, זה לא ענין שיהיה רק יותר קל ויותר נח ונעים ושיהיו יותר בריאים, הרי אנו רוצים להגיע ליוה"כ ולנצל את היום הזה מתחילתו ועד סופו כמה שניתן. ברור ופשוט הרי לכל אחד ואחת מאיתנו שאם נאכל פחות והגוף יהיה חלש יותר אזי האפשרות לנצל את יוה"כ מועט יותר, מה חושבים למעשה בסעודה המפסקת. השאלה היותר מדויקת, האם חושבים.

אבל שבאים לדבר למעשה, בכל דרכיך דעהו, להמשיך את זה לכל השנה כולה זה מדרגה נוספת, אבל ראשית מה ששייך לעבודת יוה"כ, עומדים בערב יוה"כ, יושבים לסעודה המפסקת, חושבים רגע אחד לפני הסעודה, ואם אפשר גם בתוך כדי הסעודה, למה אנחנו אוכלים, מדוע אוכלים יותר. שתהיה כל האכילה כולה לשם שמים זה גבוה מאד, אבל לנסות לפחות לחשוב מחשבה אמיתית, אני באמת מעוניין או מעוניינת לאכול על מנת שמחר יהיה לי כח להתפלל בצורה יותר פנימית, בצורה יותר אמיתית. אם אפשר לחשוב כך לפני תחילת הסעודה ומידי פעם בתוך הסעודה עצמה, ויתר על כן לאכול מאכל אחד באמת בכוונה הזו, לשם כך שמחר יהיה לי כח לצום ושאיני יוכל להתפלל ולעבוד את הקב"ה יותר באמת. להגיע ל"בכל" דרכיך דעהו זה גבוה, תפסת מרובה לא תפסת, תפסת מועט תפסת. אם מעמידים א"כ אופן למעשה של בכל דרכיך דעהו ביחס ליוה"כ, סעודה המפסקת היא העיקר של הגשמיות שקשור ליוה"כ, ביוה"כ עצמו יש חמשה עיניים, אנחנו כמעט לא משתמשים בגשמיות, מעט מה שיושנים וכדומה, עיקר הגשמיות זו ההכנה בערב יוה"כ, לפני הסעודה ותוך כדי הסעודה מעט מחשבות על האמת מדוע אוכלים, בכל דרכיך דעהו. ויתר על כן כמו שהוזכר, לאכול מאכל אחד עם הכוונה אמיתית לאוכלו על מנת שיהיה כח לעבוד את הקב"ה באמת, לצום באופן כזה שנוכל להתפלל ולכוון כראוי, שהלב יהיה יותר פתוח, נוכל לקיים בעצמנו שפכי כמים ליבך נוכח פני ה', לפניו יתברך שמו.

החלק החמישי - ה' - הצנע לכת עם אלוקיך

החלק החמישי והאחרון של תשובה, ה' של תשובה, הצנע לכת עם אלוקיך. בכללות כל קומת הצניעות זו עבודה מיוחדת אצל נשים, אבל להבין יותר שורשי, נקודה דקה קצת ועמוקה. שורש יצירת האדם, הוא עובר במעי אמו, מעיקרא אף אחד לא רואה אותו, הוא צנוע ומכוסה, כל שורש צורת היצירה של האדם הוא נולד באופן של צנוע, וזה לא במקרה, המהר"ל אומר שכל הדברים הגדולים שקורים בבריאה הם אינם במקרה, ובדקות יותר, אפילו הדברים הקטנים הם לא במקרה, וקל וחומר כל שורש יצירת האדם. מדוע עשה כך הקב"ה שצורת היצירה שהאדם נוצר מעיקרא הוא צנוע, הוא כולו מכוסה, ז' חודשים, ט' חודשים, הוא מתחילתו מכוסה, ורק לאחר מכן הוא יוצא לאוויר העולם, רואים אותו, שמחים איתו, הוא בוכה, אבל כל אלו שרואים אותו על דרך כלל שמחים איתו. מדוע עשה כך הקב"ה שתחילת כל היצירה של האדם באה באופן שהוא מכוסה, באופן שהוא נעלם, באופן כזה שהוא צנוע, כל זאת מפני שראשית הימים הללו צריכים להיות באופן של צניעות. הראש השנה נקרא היום הרת עולם, אומרים רבותינו מלשון הריון, זה שורש הצניעות שמתגלה בתחילת הימים הללו. ראש השנה נקרא "תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו", "כסה" אומרים חז"ל זמן שהלבנה מתכסה, אז גם היא צנועה, הלבנה מתכסה ונעלמת זה מהעומק של הצניעות של הלבנה. עשרה ימים הללו מר"ה ועד יוה"כ זה זמן של צניעות, היכן זה מתגלה ביום כיפור אפילו באופן הכי פשוט שיכול להיות, היכן אנו נמצאים כל היום כיפור, בתוך בית, בתוך בית כנסת. על כל השנה כולה נאמר "כל כבודה בת מלך פנימה" בתוך הבית ולא הפוך, אבל אם כל השנה כולה סוף כל סוף נאמר "אשתך ברכתך ביתך" אבל בודאי שהיא יוצאת לחוץ, היא לא נמצאת כל היום בביתה, ובפרט בדורות הללו, אבל יום אחד בשנה יש שחלק גדול מכל הכנסת ישראל מתקיים בהם "כל כבודה בת מלך פנימה" נמצאים בבית, זה לא במקרה שיש יום אחד בשנה שביחס לשאר כל הימים כולם רוב ככל נשות ישראל, וק"ו הגברים, נמצאים חלק גדול מאד מהיום בתוך מציאות של בית. זה מחמת שהמעמקים של היום, הפנים של היום, הוא מקום של הצנע לכת אלוקיך, מקום של צניעות.

אבל להבין יותר ברור, צניעות זה לא רק צניעות של גוף, זה עיקר הצניעות בחוץ, אבל הצניעות הפנימי שזה מה שצנוע ומכוסה במעמקי הלב של האדם, זה מקום הצניעות. יש מקום בפנים של האדם שהוא צנוע, הוא מכוסה, וממי הוא מכוסה, ממנו עצמו, ושמגיע יום הכיפורים, המקום הפנימי הזה, נפתחים שערי הלב, נפתח הפנימיות של ליבו של האדם, ומקום זה של הצניעות מתגלה לאדם עצמו. רחל אמרה על ר' עקיבא "חזייה ביה דהוי צנוע ומעלי" היא ראתה שהוא צנוע ומעולה, אבל במעמקים של כל יחיד ויחיד, בפנים של הלב, נמצא מקום של צנוע, לשם צריך להגיע ביוה"כ.

כל השנה כולה לכל אחד מאיתנו יש לו לב, ויש לו את המקום של הלב שאיתו הוא חי, אבל יש מקום יותר פנימי בלב אצל כל אחד ואחת מנפשות ישראל, שמגיע יוה"כ, וטהר ליבנו לעבדך באמת, שם עיקר מקום הטהרה, וכל אחד לפי מדרגתו יכול להיכנס למקום יותר פנימי בליבו שלו, זה המקום הצנוע העמוק של

התשובה. בשביל לעשות תשובה צריך להיכנס למקום יותר פנימי לב, לא עם אותם ההרגשות שחיים כל השנה כולה, עם אותם ההרגשות עושים את מציאות התשובה. תשובה מכריחה שהאדם יתבונן מעט קצת בשעת השקט עם עצמו ביישוב דעת, וינסה להרגיש את עצמו יותר, עמוק יותר, משם מגיעה החרטה של התשובה, משם מגיעה הקבלה לעתיד של שנה הבאה בע"ה ישתדל להיות יותר טוב. זה לא מהיום יום היכן שחיים בהרגשה נכנסים גם ליוה"כ ומשם החרטה והקבלה לעתיד, יוה"כ מגלה את המקום היותר פנימי, את המקום היותר צנוע, מי שיושבת עם עצמה בערב יוה"כ ומכינה את עצמה באמת, היא בהכרח תיכנס ולו במעט למקום יותר פנימי בלב, להרגשה יותר אמיתית, להרגשה יותר עמוקה, זה המקום הצנוע של והצנע לכת, אז הוא עם אלוקיך. הצנע לכת, יש את הצניעות שצריך להיות בחוץ, הן מצד בגדים, אבל בעיקר מצד לא לפרסם ולשבח מעשיו, אבל זה עדיין ההנהגה החיצונית של הצניעות, וצריך שיהיה לה שורש פנימי. מה שאנו רואים אצל בני דורנו שנקודת הצניעות היא נקודה חלשה מאד, מחמת שחסר גם הפנים של הצניעות. מנסים בדר"כ להתמודד עם התוצאה החיצונית של הצניעות, פעם מצליחים יותר ופעם מצליחים פחות, אבל צריך לבנות את הדברים מהשורש הפנימי שלהם, הצנע לכת עם אלוקיך, הקב"ה, ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אומרים חז"ל על המשכן, אלא בתוך כל יחיד ויחיד, בתוך ליבו של כל יחיד ויחיד, כל אשר ידבנו ליבו. בעומק הפנימי של מציאות הלב של כל אחד ואחת מאיתנו יש מקום צנוע, מקום נעלם, לשם צריך להיכנס ביום הכיפורים.

ובלשון ברורה ופשוטה, שאנחנו עומדים בתפילה לפניו יתברך שמו ביוה"כ צריך להתאמץ אבל בנחת ובשקט, להתאמץ מחד אבל בנחת ובשקט, להגיע למקום יותר פנימי, להרגיש יותר את האמת, שכח ההרגשה יהיה ממקום יותר חזק, יותר אמיתי, יותר טהור. ככל שנפעיל בס"ד את כח הטהרה מכח התשובה שלנו, ונרגיש יותר ולו במעט ממה שאנחנו מרגישים כל השנה כולה - נכנסנו למקום של והצנע לכת עם אלוקיך. במקום הצנוע הזה נמצאים עם ה' אלוקיך. ההנהגה החיצונית של צניעות היא צד אחד של העבודה, אבל צריך בהגבלה לדבר לעורר רגש יותר אמיתי, רגש יותר נקי, רגש יותר פנימי, ולו במעט, שיתעורר ביוה"כ.

העמדנו בס"ד בקצרה עד למאד את חמשת החלקים של התשובה כמו שנתבאר, תמים תהיה עם אלוקיך, שויתי ה' לנגדי תמיד, ואהבת לרעך כמוך, בכל דרכיך דעהו, והצנע לכת עם אלוקיך. כמו שהוזכר בהתחלה, לקחת את כל החמשת חלקים שנאמרו ולקיים אותם, זה הרבה מידי, והרבה יותר מידי, אבל כל אחד ואחת צריך לפחות לקחת אחד מהחמשת הדברים הללו, מי שיזכה לקחת שתיים מוטב, אחד מתוך החמשה הללו, שמרגישים שיותר מדבר אליו, שיותר קרוב לליבו, כל אחד ואחת יש דברים כמובן שדיברנו אליהם יותר, ויש דברים שדיברו אליהם פחות, אין הנפשות שוות, ולכן כאשר שומעים דברים, פעמים הם מדברים אל האדם יותר ופעמים פחות, צריך לשבת מעט ולהתבונן ולהרגיש איזה א' מתוך ה' החלקים שהזכרנו מדברי רבותינו, אני מדגיש מדברי רבותינו ולא משלי, זה נאמר בשם כמה וכמה חכמים, הר"ת הללו, לנסות לבדוק כל אחד ואחת איזה לפחות אחד מתוך החמשה חלקים הללו יותר קרוב, ולפחות את הימים הבאים עלינו

לטובה, ז' תשרי, ח' תשרי, ט' תשרי, וי', יוה"כ, ולפחות את יוה"כ עצמו, שיהיה נגיעה מסויימת בצורה הפנימית יותר של התשובה.

דבר אחד צריך שיהיה ברור לכל אחד ואחת מאיתנו, הימים הבאים עלינו לטובה, זה לא רק ענין של תפילה, להתפלל טיפה יותר, משהו, משהו לחיות יותר גבוה, ומשהו משהו אם אפשר להשתנות שישפיע גם על כל השנה.

יתן הבורא יתברך שמו ונזכה יחד בס"ד להתרומם, לעלות, כל אחד ואחת לפי נפשו, ולהתרומם עוד יותר ועוד יותר, שנזכה להיות יותר טובים ולו במעט, ולו במעט, בשנה הבאה עלינו לטובה, מי שיזכה יותר ממעט אשריו וטוב לו, אבל לפחות שנזכה כל אחד ואחת להיות יותר טובים ולו במעט, שעל המעט הזה אנחנו יכולים לבוא ולבקש לפניו יתברך שמו, שיתן לנו עוד שנה של חיים, ששווה לפחות בשביל להתקדמות ברוחניות מועטת, שהיא שווה הרבה מאד. נזכה יחד בע"ה להיחתם בספרם של צדיקים, כל הכנסת ישראל, שיהיה גמר חתימה טובה לכולם.

[יום כיפור 028 ת-ש-ו-ב-ה תשעז]

שאלות בכל הנושאים יתקבלו בברכה
במערכת השו"ת ויועברו למורינו הרב שליט"א
דוא"ל: rav@bilvavi.net | פקס: 03-548-0529

[לקבלת תשובה בפקס, נא לציין מספר פקס שזמין תמיד, או את מספר התא-קולי של הפקס]

הבהרה: מעת קבלת השאלה במערכת, זמן החזרת התשובה נמשך בין כשבוע לשלושה שבועות על דרך כלל. אם לא נתקבלה תשובה עד זמן זה, ניתן לפנות למערכת על מנת לברר את סיבת הדבר [בצירוף מספר השאלה], באופנים הבאים:

דוא"ל: info@bilvavi.net | פקס: 03-548-0529

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל,
וכן מקבץ שאלות ותשובות לפי סדר הפרשיות,
יש לשלוח בקשה לכתובת:

info@bilvavi.net

[לקבלת העלון השבועי והשו"ת דרך הפקס, יש לשלוח בקשה למספר הפקס 03-548-0529]

לברורים בנושאי "בלבבי משכן אבנה" ניתן לפנות למערכת באופנים הבאים:

טלפון 052-763-8588 ■ פקס 03-548-05294 ■ ת.ד. 16452 ירושלים מיקוד 9116302 ■ info@bilvavi.net

שיעורי מורינו הרב שליט"א מופיעים ב"קול הלשון" ישראל 073.295.1245 | USA 718.521.5231

שיעורים שבועי

אנציקלופדיה מחשבה
חולון יום ד' 20:30
משפ' אליאס
רח' קדמן 4
לפרטים 050.418.0306

אנציקלופדיה עבודת ה'
ירושלים - יום ג' 20:30 בדיוק
ישיבה ראשית חכמה
רח' בן ציון אטון 8 הר חוצבים
לפרטים 052.765.1571